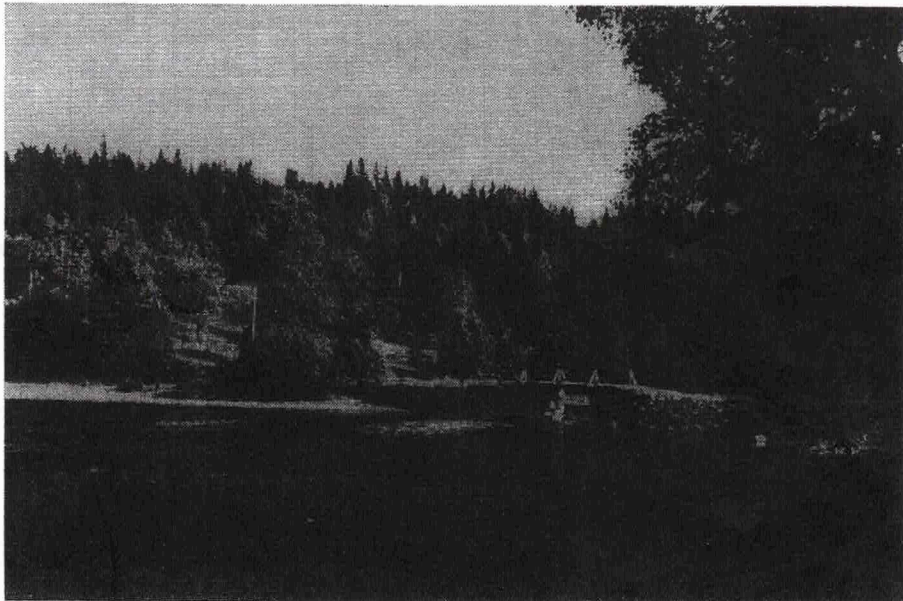

Västgöta-Låtar

20 VÄSTGÖTA-LÅTAR

från Bollebygds härad

Ur riksspelman A. O. NICKLASSONS repertoar

FÖR TVÅ FIOLER MED HARMONIANALYS

FÖRLAG: AKTIEBOLAGET NORDISK FOLKMUSIK • GÖTEBORG • SWEDEN

4:50

A. O. Nicklasson

SVENSKT VISARKIVS
BIBLIOTEK

8485

Uppgifter om melodierna

Nr.

- 1 Sedan gammalt känd och spelad i Töllsjö och Bollebygd. En farbror till N. hade lärt sig låten på 1860-talet.
- 2 Denna låt är efter en spelman vid namn Sven Glader. Varianter förekommer i olika landskap.
- 3 N. lärde sig låten av en person vid namn Axel Olsson från Ödenäs och säger sig aldrig hört någon annan spela densamma.
- 4 Är komponerad av N. och tillägnad bergsprängaren och spelmannen Karl J. Salomonsson, Falkenberg, på dennes 70-årsdag den 27/8 1955.
- 5 Denna låt är komponerad av N.
- 6 En spelman vid namn Otterström spelade valsens vid tiden före sekelskiftet, N. anser valsens mycket gammal.
- 7 Komponerad av N.
- 8—9 Båda efter farbrodern.
- 10 Komponerad av N. och tillägnad Göteborgs Spelmansgille.
- 11—12 Efter farbrodern.
- 13 En kringvandrande sotare brukade vid sina besök i N:s föräldrahem på 1870—80-talet spela denna polska.
- 14—15 Båda äro komponerade av N. — den förstnämnda till en "Västgöta-afton" år 1949.
- 16 N. anser att valsens är av förhållandevis hög ålder och även känd på andra trakter, sålunda hade t. ex. en gammal gumma från Skaraborgs län, som N. träffade i sin ungdom, omtalat att den där var känd under namnet "Emmas vals".
- 17 Komponerad av N. och tillägnad hembygden.
- 18 Sjöngs och spelades allmänt i N:s barndom.
- 19 Efter farbrodern som i sin tur lärt den av en spelman kallad Gull-Erik. Låten är mycket gammal och förekommer i flera varianter i de västsvenska landskapen.
- 20 Spelmän i N:s släkt har spelat låten sedan långt tillbaka i tiden. Många varianter finnas (en del även i tryck) men N. anser att här meddelade uppteckning är den mest genuina.

1. Brudmarsch

Efter A. O. NICKLASSON
Arr.: D. Daniels

The musical score is written for a piano in D major (two sharps) and 2/4 time. It consists of six systems, each with a treble and bass staff. The melody is primarily in the treble staff, while the bass staff provides harmonic support with chords and a steady eighth-note pattern. Chords are labeled as D, A7, and E7. Dynamics include piano (p) and forte (f). The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

2. Gladers polska

Efter A.O. NICKLASSON
Arr.: D. Daniels

Handwritten musical score for '2. Gladers polska'. The score is written for two staves in G major (one sharp) and 3/4 time. It consists of three systems of music. The first system has a key signature change from G major to D major (two sharps). The second system contains a repeat sign. Chord symbols are placed below the bass staff: D, A7, D, A7, D, A7, D, and D. The melody features many triplet markings.

3. Polska

Efter A.O. NICKLASSON
Arr.: G. Öhrberg

Handwritten musical score for '3. Polska'. The score is written for two staves in G major (one sharp) and 3/4 time. It consists of three systems of music. Chord symbols are placed below the bass staff: G, D7, G, D7, G, C, D7, and G. The melody includes a quintuplet (5) in the first system.

4. Spel-Kalles hambopolska

Av A.O. NICKLASSON
Arr.: G.Öhrberg

D A₇

1. 2. D D D

A₇

1. 2. D D D A₇

D

G D A₇ D

5. Gånglåt

Av A.O.NICKLASSON
Arr.: D.Daniels

The musical score for "5. Gånglåt" is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of six systems of music, each with a treble and bass staff. The melody is primarily in the treble staff, while the bass staff provides harmonic support with chords and a steady bass line. Dynamics include forte (*f*), piano (*p*), and crescendo/decrescendo markings. Chords are labeled as D, Em, A7, and G. The piece ends with a double bar line and repeat dots.

System 1: Treble staff starts with a melody. Bass staff has chords D and Em. Dynamics: *f*.

System 2: Treble staff continues the melody. Bass staff has chords A7 and D.

System 3: Treble staff continues the melody. Bass staff has chords Em, A7, and D.

System 4: Treble staff continues the melody. Bass staff has chords p G and D. Dynamics: *p*.

System 5: Treble staff continues the melody. Bass staff has chords *f* A7, D, and p G. Dynamics: *f*, *p*.

System 6: Treble staff continues the melody. Bass staff has chords D, *f* A7, and D. Dynamics: *f*.

6. Gammal spelmansvals

Efter A.O.NICKLASSON
Arr.: D.Daniels

Sheet music for '6. Gammal spelmansvals' in G major, 2/4 time. The score consists of five systems of two staves each. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with several triplet markings (3) and trills (tr). Chord symbols G, D7, and f G are placed above the bass staff. The piece includes first and second endings, marked with '1.' and '2.' and repeat signs. The final measure of the second ending is a whole note G.

7. Tre polskor (I)

Av A.O.NICKLASSON
Arr.: D.Daniels

Sheet music for '7. Tre polskor (I)' in A major, 3/4 time. The score consists of two systems of two staves each. The music features eighth and sixteenth notes, with triplet markings (3) and trills (tr). Chord symbols A, E7, and D are placed above the bass staff. The piece includes first and second endings, marked with '1.' and '2.' and repeat signs. The final measure of the second ending is a whole note A.

8. Tre polskor (II)

Efter A.O. NICKLASSON

Arr.: D. Daniels

9. Tre polskor (III)

Efter A.O. NICKLASSON

Arr.: D. Daniels

10. Polska

Av A.O. NICKLASSON
Arr.: D. Daniels

1. 2.

Chords: D, A₇, D, G, A₇, D, G, A₇, D, D

11. Polska

Efter O. A. NICKLASSON
Arr.: D. Daniels

Chords: D, A₇, D, A₇, D, G, D, A₇, D

12. Polska

After A.O. NICKLASSON

Arr.: G. Öhrberg

Arr.: G. Ohrberg

The image shows a musical score for a guitar arrangement of 'The Rose Tree'. The score is written for two staves per system, with a key signature of two sharps (D major) and a 3/4 time signature. The melody is in the upper staff, and the accompaniment is in the lower staff. Chords D, A7, and D are indicated below the lower staff. The piece ends with a double bar line and repeat dots.

13. Sotarns polska

• Efter A.O.NICKLASSON

Arr.: D. Daniels

Musical score for "The Rose Tree" in G major, 3/4 time. The score is written for voice and piano accompaniment. The piano part features a repeating eighth-note pattern in the right hand and a bass line in the left hand. The melody is a simple, folk-like tune. The score is divided into three systems, each with two staves. The first system has a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The second system has a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The third system has a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The score ends with a double bar line and repeat dots.

14. Polska

Av A.O. NICKLASSON

Arr.: G. Öhrberg

15. Polska

Av A.O. NICKLASSON

Arr.: D. Daniels

16. Emmas vals

Efter A.O. NICKLASSON

Arr.: D. Daniels

17. Lexby-valsén

Av A.O. NICKLASSON

Arr.: D. Daniels

18. Hambopolska

After A.O. NICKLASSON

Arr.: D. Daniels

18. Hambopolska

After A.O. NICKLASSON
Arr.: D. Daniels

Chords: A, E7, D, tr

19. Gull-Erika polska

After A.O. NICKLASSON

Arr.: D. Daniels

19. Gull-Erika polska

After A.O. NICKLASSON
Arr.: D. Daniels

Chords: D, A7, tr

20. Hemsjö brudmarsch

Efter A.O.NICKLASSON

Arr.: D.Daniels

Sakta

Sakta

musical score for guitar, featuring a melody line and a bass line. The key signature is D major (two sharps) and the time signature is 2/4. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings (f, p). Chord symbols (A7, D, E7) are indicated above the bass line. The piece is divided into sections, with first and second endings marked by '1.' and '2.'.

Spelmannen Anton O Niklasson i Bollebygd

Anton Niklassons namn har jag hört många gånger. Hans egenhändigt komponerade och välkända gånglåt från 1949 har jag hört sedan jag var mycket liten. Min morfar Sven Svensson, som bodde i Hemsjö, hade ett häfte med några av de låtar som Anton Niklasson spelade. Morfar spelade ibland dessa låtar på dragspel tillsammans med min mamma Ingegerd, som då spelade fiol eller piano till. Hela min morfars släkt är från Hemsjö med omnejd.

Anton Niklasson kände många spelmän från Hemsjö. Några av dem hade han spelat med eller hört spela.

Jag är född i Partille och har bott där hela mitt liv. Anton Niklasson bodde i Partille i mer än fyrtio år.

Med detta som bakgrund föll det sig naturligt att vilja försöka ta reda på lite mer om vem personen och spelmannen Anton Niklasson var, vilken speltradition han hade och vad han lämnat efter sig och fört vidare.

Uppgiftslämnare och källor

Lars Buller (f. 1930 Kinne-Vedum) Alingsås, spelade tillsammans med Anton Niklasson från 1952 och lärde sig hans låtar. Jag kände Lars Buller lite sedan tidigare. Min mamma spelade med honom i Alingsås spelmanslag, så vi hade träffats några gånger. Vi tog kontakt med honom och började spela tillsammans. På ett mycket roligt och pedagogiskt sätt fick jag lära mig mer om Anton, spelmän, spelmansmusik, folklig dans, kulturhistoria och mycket annat.

Det var många nya uttryck och talesätt jag inte hört förut. Vi hade roligt på våra spelträffar. De var fyllda av mycket prat och skratt.

Tillsammans med Ingrid Olsson (f. 1935) Ryd, Hemsjö, besökte jag och min familj Jordåshult i Bollebygd. På denna natursköna plats föddes Anton Niklasson. Av Ingrid Olsson fick vi en del viktiga upplysningar. Genom henne fick vi också kontakt med Axel Olssons dotter Karin Olsson (f. 1920 Ödenäs), Göteborg, Anton Niklassons brorsdotter Ragnhild (f. 1935 Älgtjärn), Alingsås och Anton Niklassons dotterson Lars Berg (f. 1946 Göteborg), Billdal. Tack vare deras hjälpsamhet och vänlighet kunde vi intervjua dem. Leif Thorell (f. 1933) Älgtjärn, Anna Andersson (f. 1921 Ödenäs), Norddalen, Hemsjö och Ingvor Svensson (f. 1920) Hemsjö har på olika sätt bidragit med hjälp och upplysningar.

Genom kyrkböcker på Landsarkivet i Göteborg och pastorsexpeditionerna i Partille och Bollebygd, samt en inspelning av Anton Niklasson gjord av Svenskt Visarkiv 1968 fick jag ytterligare fakta.

De på Visarkivet var vänliga nog att skicka en inspelning som var mer fullständig.

Personen Anton O Niklasson

Anton O Niklasson hette egentligen Anton Olaus Nikolausson.

På K3 i Skövde kallades han Niklasson och därför förenklade han efternamnet till Niklasson.

Han föddes 7/10 1892 på gården Jordåshult, Bollebygd, Västergötland.

Gården låg vackert vid sjön Ömmerns södra spets. En liten ö, kallad Bruare holme, ligger i Ömmern strax norr om gården. Där flöt gränserna för socknarna Skallsjö, Hemsjö, Ödenäs och Bollebygd ihop.

I november 1912 blev Anton volontär vid Skövde Kavalleriregemente, K3. Han var då stamanställd, blev vicekorpral och stannade kvar där till november 1915. Då flyttade han hem igen och gifte sig i Töllsjö med Alda Charlotta Olausdotter (f. 1890) Tällem, Töllsjö.

Deras första barn, Artur Olof Waldemar, föddes 17/2 1916, Jordåshult.

I slutet av december 1916 flyttade familjen från Bollebygd till Artillerigatan 13, Gamlestadens församling, Göteborg.

Anton började arbeta som kullagerarbetare och maskinarbetare på SKF.

Dottern Gunvor Maj-Britt föddes 17/5 1917. Anton blev nu fiskhandlare och öppnade fiskaffär i Gamlestad. Han och hustrun Lotten arbetade bra tillsammans. De var duktiga, hjälptes åt och lyckades därför bra.

De utökade och de fick fler affärer, som de senare sålde.

En affär låg i Olskroken. Det gick bra för dem ekonomiskt. Många tyckte att det var trevligt att handla av Lotten. Hon var omtyckt och hon slängde gärna på någon extra fiskfilé till kunden.

Sonen Karl Gustav Elon föddes 7/6 1921. Till stor sorg för alla avled han 4/7 1932. Familjen bytte bostad några gånger under åren, men bodde hela tiden kvar i Gamlestadens församling.

I juni 1937 flyttade familjen till eget hus på Hyltebergsvägen 11, Partille.

Senare kom dottern Maj-Britt att bo med sin familj på övervåningen där.

Hennes båda barn heter Britt-Marie Hessle (f. 1943 Göteborg), Stockholm och Lars Berg (f. 1946 Göteborg), Askim. Lars spelade fiol och klarinett under ungdomsåren. Britt-Marie var en duktig pianist och mamman Maj-Britt sjöng och spelade piano.

Förutom folkmusik var Anton intresserad av jakt. Han jagade, var med i Jägarförbundet och hade alltid flera jakthundar. Raserna hette stövare, hamilton och småland.

Eftersom han var fiskhandlare var han engagerad i Köpmannaföreningen

Det hände att Anton och Lotten gjorde fint äppelvin tillsammans.

De var ett rart par. Lotten följde oftast med när Anton var ute och spelade.

Antons hustru Lotten avled 30/10 1975. Anton avled 24/6 1979.

Båda jordfästes av Kyrkoherde Tore Hultén (f. 1907 Masthugget, Göteborg). Han var son till Antons farbror Leander Hulthén (f. 1863 Jordåshult, Bollebygd) och kusin med Anton.

På Antons begravning spelade Lars Buller Hemsjö Brudmarsch.

Kyrkoherden gillade inte musikvalet, men så fick det bli, för det var Antons önskan.

Spelmän kring Anton O Niklasson

Under sin barndom och uppväxt i Bollebygd hörde Anton mycket sång och musik. Antons farbror Leander Hulthén (f. 1863) var en duktig spelman. Han spelade fiol och förmedlade många låtar. Det var inte långt mellan socknarna runt Bollebygd. Man gifte sig över sockengränserna och musiken spreds också över gränserna.

Leander och hans fru Gerda hade två söner. De hette Roland (f. 1905 Masthuggets församling) och Tore (f. 1907 Masthuggets församling).

Båda studerade. Roland arbetade som lektor och Tore som kyrkoherde.

De var duktiga på att spela fiol. Leander Hulthén avled 1929.

I Bollebygd fanns det flera som spelade fiol eller instrument.

Teodor Gustafsson var en av dessa som var samtida med Anton.

Både Antons mor och fru kom från Töllsjö. De kände till spelmän i Töllsjö och de visste mycket om musiken och dansen där.

Ibland följde Anton med sin far när denne besökte Sven Glader, en spelman och sockenskomakare i Hemsjö. Glader dog någon gång i början på 1900-talet. Hans släkting klarinettisten Lars Nord (Norda Lasse) spelade runt om i många socknar.

Janne Andreasson "Lullen" Stenström (f. 1840 Stenlid, Slävik d. 1915 Alingsås) bodde en tid nästan granne med Glader. De spelade mycket tillsammans då det var fest och dans. "Lullen" Stenström spelade då min morfars föräldrar Svante O Svensson och Josefina M Eriksdotter gifte sig 25/8 1907 Lycke, Hemsjö. Det var inte så vanligt med vigsel i kyrkan för vanligt folk. Ofta hade man det i dagarna tre i brudens hem. Man hade då byggt en fin lövsal ute. Där var festen och dansen.

Antons bror Fritz Teodor (f. 1889) spelade fiol på ett bröllop i dagarna tre 1915 och erhöll då ett hundra kronor. Det ansågs vara bra betalt.

"Lullen" Stenström spelade fiol och klarinett. Han hade en B-klarinett.

Ibland spelade han med "björklundarna" från Alingsås.

Gamle Glader och Stenström omnämns i en sångtext till en marsch som finns i Hemsjö. Där sägs det att "Se nu tar Stenström brännvinsskvätten och slår den sen i klarinetten"

Kanske brukade han faktiskt göra så. Det mesta hamnade nog inte i klarinetten i alla fall. Mycket hamnade "innanför västen" på Stenström.

Antons bror Fritz Teodor (f. 1889) Jordåshult, Bollebygd spelade fiol.

Modern Mathilda Josefina Andersdotter (f. 1865 Henå, Töllsjö) kunde bl.a. många valser. Hon sjöng dem för Teodor, så att han skulle kunna lära sig melodierna. Anton lyssnade på den musiken som fanns i hans omgivning, och han började spela tvåradigt dragspel. Detta med dragspel var inget han pratade om senare. Drag-

spelet lär han ha gett till sin yngre bror Rudolf (f. 1897).

När brodern Teodor var gjorde militärtjänst på Fristad hed första gången lånade Anton fiolen så ofta det gick. Anton var då troligen i artonårsåldern eller yngre. Det gällde att göra det så att inte brodern Teodor eller pappa Nikolaus märkte det. Nikolaus var en mycket uppfodrande man som behandlade sina barn strängt. Han tyckte att Anton skulle arbeta på gården istället för att spela fiol. Nikolaus måste dock ha tyckt om musik eftersom han gärna besökte spelmän. Kanske spelade han själv också.

Teodor gömde fiolen för Anton, men Anton letade fram den och lärde sig spela bättre och bättre.

Teodor var en duktig spelman. Han var gemytlig och något av en bohem. Hans fru Ingrid var lärare i Nordtorpa skola nära Jordåsahult.

Antonssyster Sigrid (f. 1901 Jordåsahult) spelade fiol och piano. Antons bror Rudolf hade ett fint jakthorn som han kunde spela melodier på.

Spelmannen Anton O Niklasson

I Antons hem, i övriga Bollebygd och trakterna kring Bollebygd hörde Anton tidigt mycket folkmusik på olika instrument. Det framgår av ovanstående. Inom familjen var det alltså främst brodern Teodor och farbrodern Leander som betydde mest. I sällskap med dessa eller fadern träffade Anton andra spelmän. Man gick hem till varandra och spelade.

Vid bröllop och dans spelade man också. Ungdomar ville ha musik till lekstugor. Man kallade det "leker" eller "gå på en lek". Sådana danser ordnades i hemmen på olika ställen. Ibland fick det duga med ett vägsäl. Senare hade man också börjat bygga dansbanor. Mellan Jordås och Jordåsahult fanns en dansbana som kallades Lövhagen.

Det man dansade förr var t ex polska, polka, vals, hambo och schottis.

Steg och tempo skiljde sig något i polskan mellan de olika socknarna

Anton visste att man skulle spela polskorna snabbare i Ödenäs än i Hemsjö. Flera har omvittnat att det gick med en väldig fart för dem som kunde. Han var dock alltid mycket noga med att anpassa tempot efter dansunderlaget och dansarnas skicklighet. Tempot kunde alltså diskuteras och varieras. Det var viktigt för honom att hålla ut vid reprisskifte då dansarna ofta "vände håll". Anton kunde själv dansa polska. Själv sa han "polske".

Han tyckte att "det var fint det" och att det var "det finaste jag sett".

Så som de dansade polskor i Dalarna och Halland var det inget i jämfört med detta!

Paret höll varandra i händerna och dansade runt med östgötasteg bl. a.

De gjorde slängar med fötterna. Damerna hade andra steg än kavaljererna ibland. De "trip-pade". Det gick snabbt. Paret varierade steg och fattningar. Anton var några gånger hos folkdans-

Fortsättning på nästa sida

laget Victoria, Göteborg för att där demonstrera hur de dansade polska i hans hemtrakter. Han visade att man kunde variera med armkrok och pannkaksvändning. När folkdanslaget Victoria ordnade fest vid distriktssammankomster var han med och spelade till dansen.

Man har tecknat upp polskevarianter i Antons hemtrakter. Flera av dessa polskor dansas nu och då.

I Hemsjö har man tecknat upp fyrmanna-engelska. Det är en dans för minst fyra par. En sådan dans dansas nu ibland. Flera försök har gjorts att teckna upp sexengelska. Det har varit svårare. Det finns några i Hemsjö som ännu kan berätta om hur de "gick engelska" på kalas.

Anton tyckte att engelska också var fint att titta på. "sicka grejer dom hade må bena!" Man kan finna upptecknade melodier som kallas sexengelska, men människor har glömt hur de exakt dansades.

Det är anmärkningsvärt att han inte låtit teckna upp engelskor, fast han kunde spela sådant, kände till dansen och visste att det var populärt.

Troligen dansades dansen på kalas endast, och utanför släktkretsen bland ungdomar var den kanske inte längre så populär. Det fanns danser som var mer populära för dem. Inte heller har han många kadriljer att förmedla.

Anton kunde och kände till olika slags danser, men han ville längre fram inte spela för mycket s.k. gammaldans. Han menade att det fanns spelmannslag som bara spelade "rallebus upp och rallebus ner".

Så ville han inte att han och hans senare spelkamrater skulle göra.

Anton tyckte mycket om polskor och ville att man skulle spela sådant. Lika viktigt tyckte han att det var att ta vara på gamla danser.

När Märta Ramsten från Svenskt Visarkiv uppmuntrar honom att spela polka blir han förvånad. Han trodde inte det var fint tillräckligt.

Vad som är tillräckligt fint kan man ju verkligen fundera på.

Det har alltid varierat från tid till tid, vilket vi ofta glömmar. Det vi tycker är fint idag kanske blir helt ointressant senare. Kanske kommer det till heders som betraktas som skräp idag.

Från dragspel till fiol

Efter att ha spelat tväradigt dragspel övergick Anton till fiol alltså.

Han var självlärd och spelade på gehör. När Anton var vid K3 träffade han en man vid namn Högberg, som tyckte att Anton borde lära sig noter när han nu spelade så bra. Just då insåg Anton inte hur bra det hade varit att kunna det. När han senare komponerade fler låtar, och inte alltid kunde få hjälp med att teckna ner dem, så ångrade han att han inte lärt sig att läsa och skriva noter.

Enligt Anton var det viktigt att spela rytmiskt rätt och att hålla takten hela låten igenom utan att öka tempot efter hand.

Hans spelsätt var dansant mycket beroende på att han själv kunde dansa bra. När Anton spelade polskor använde han sig av det många kallar fallstråk. Detta spelsätt finns på fler ställen än i Västergötland och kallas lombardiska stråk.

När Anton "kom upp i varv" och var inspirerad doppade han ibland över med stråken där det passade, och spelade på alla fyra strängarna nästan samtidigt. Det var fler än han som

gjorde på det sättet, så det var inget ovanligt. Han spelade inte alla låtar exakt lika varje gång. Ibland blev det t ex fler eller färre trioler.

En stämgauffel hade han alltid med sig, för det var också noga med att man skulle spela rent. När någon spelman spelade falskt lät det "som när man drog ett rep genom en soröv", sa han. (Grisen skrek för det gjorde ont och den förstod kanske att det var slakt på gång.) Eftersom Anton var självlärd behärskade han inte läggespel, utan han hoppade upp direkt med fingrarna.

Tiden vid K3 betydde naturligtvis mycket för den allmänna bildningen och för den musikaliska utvecklingen.

Sedan han flyttat till Göteborg fortsatte han att spela med nya spelkamrater där. Efter det att sonen Karl Gustav dog 1932 spelade Anton inte offentligt på ca fjorton år. Hans gamla spelkamrater förstod honom.

I Köpmannaföreningen fanns slaktaren Rudolf Svensson från Halland som också spelade fiol. Han hade ett charkuteri på Djupedalsgatan, Göteborg. Gösta Öhrberg (f. 1923 Sundsvall) var också en gammal spelkamrat. De träffades hemma hos Anton och han började spela mer och mer. Anton var måttlig med sprit, men de andra kunde dricka mycket ibland. Det var inte ovanligt i spelmannskretsar då.

Tiden var inne för att starta föreningar för spelmän.

Göteborgs Spelmansgille bildades 1946 och Anton och de andra spelade där från starten. Där fanns också Hilding Wirsin, Gösta Klemming, Fryksdals Lasse och många andra.

På riksspelmansstämman i Ramnaparken i Borås 1949 spelade Anton upp för Zornjuryn. I juryn satt då Olof Andersson, Axell och Källström.

Anton spelade Gull-Erika polska, Hemsjö Brudmarsch och ytterligare en polska efter farbrodern Leander (nr 11 i låthäftet).

Källström frågade då om Anton ville spela någon vals. Anton svarade att han kunde flera stycken, men inte tyckte att de var särskilt bra. Då Källström uppmuntrade honom att ta en riktig västgötapolska spelade han Gladens polska (nr 2 i låthäftet).

Källström gillade vad han hörde, för han slog takten med fötterna och såg glad ut. Olof Andersson undrade varför Anton inte varit flitig på stämmor förr, och Anton svarade då att det bara inte blivit av.

Han trodde nog inte heller att han skulle lyckas så bra.

Källström slog Anton på axeln och sa: "Så Niklasson ska de gamla låtarna spelas!" Anton fick Zornmärket i silver och blev riksspelman med motiveringen "för präktiga låtar och gott spel".

Vid samma stämma fick David Forseni brons och Gösta Öhrberg silver.

I Victoria folkdanslag spelade Anders Casparsson, Tage Johansson och Lars Buller. De började spela i Göteborgs Spelmansgille och Lars Buller träffade Anton där 1952.

Lars Buller blev genast intresserad av Antons låtar. De liknade det som Lars Buller kände igen från sina hemtrakter i Skaraborg, och han förstod att det var viktigt att ta vara på dessa gamla låtar. Vid denna tid var det mer populärt med hälsingelåtar och Anton spelade det också.

Spelmansgillet var inte med i Sveriges Spel-

mäns Riksförbund (SSR) och det betraktades av många som en nackdel.

Därför bildades senare Göteborgs Spelmansförbund. Gunnar Trönberg var någon av alla dem som var med där från början.

Det var en viss rivalitet mellan Spelmansgillet och Spelmansförbundet, men några upptäckte att det gick att spela på båda ställena.

Båda föreningarnas spelmän spelade senare tillsammans på Härskogen.

Redan 1954 blev Anton Niklasson, Lars Buller, Gösta Öhrberg och Rudolf Svensson uttagna till att vara med i De okändas revy.

Kaj Rönn var den som förestod arrangemang och valde ut musiken.

Ofta var det så att Anton spelade första stämman, Lars Buller andra stämman, medan Gösta Öhrberg sekunderade eller spelade första fiol.

Rudolf sekunderade också. Ibland spelade Lars Buller andra stämman, medan de övriga spelade första stämman.

De uppträdde sedan och spelade folkmusik i Göteborg, Skövde, Uddevalla, Varberg, Falkenberg m. fl. platser. De var alltså på turné.

När man sedan hade startat Göteborgs Spelmansförbund övergick gruppen till att spela där. Senare blev det så att de själva bildade ett eget lag kallat "Västgötaget". Det bestod av ca 40-50 spelmän som träffades omväxlande i Starrkärr, hos Gösta, hos Paul Olsson, hos Anton eller hos Lars Buller m. fl. ställen. Lager spelade också på distriktets danslokal som låg på Sveagatan 13, Göteborg. På den tiden fanns inte Gräfsnäsgråden.

Gruppen spelade tillsammans på olika spelmannsstämmor också. De var tillsammans på Älleberg 1958. Där var även skomakaren Andersson med.

Anton och Lars Buller spelade mycket tillsammans. Lars Buller spelade upp för Zornmärket 1959. Han fick då brons. Anton och de övriga i gruppen var också med på den stämman.

Anton och Lars Buller fortsatte sitt spel. Speciellt intensivt var det kring 1964 då Lars Buller spelade upp för Zornmärket igen. Anton var då med på Frostavallen i Skåne. Lars Buller fick då Zornmärket i silver och blev riksspelman. Anton var mäktigt stolt.

Märta Ramsten från Svenskt Visarkiv spelade in dem 1968 i Antons hem. Då var Anton sjuttiofem år. Han hade inte spelat alls mycket under året innan inspelningen. Man märker att han börjat höra sämre och att han är lite orolig för att det ska bli falskt eller fel. Annars förefaller han vara en glad och skojfrisk person.

Med åren hörde Anton allt sämre och han led verkligen när han förstod att han inte längre kunde spela som när han var ung. Till ålderdomshemmet Åstebo i Partille hade han med sig sina två fioler.

När Lars Buller hälsade på där kunde han få Anton att spela med efter ett tag. Tog man det varligt inledningsvis tyckte Anton att det var riktigt roligt att spela, för det lät ju bättre efter hand.

FREDRIK PERSSON

Partille

Specialarbete Sjövikskursen 2005

Denna text är något förkortad. I nästa nummer presenteras några låtar av och efter Anton O Niklasson.

Red.